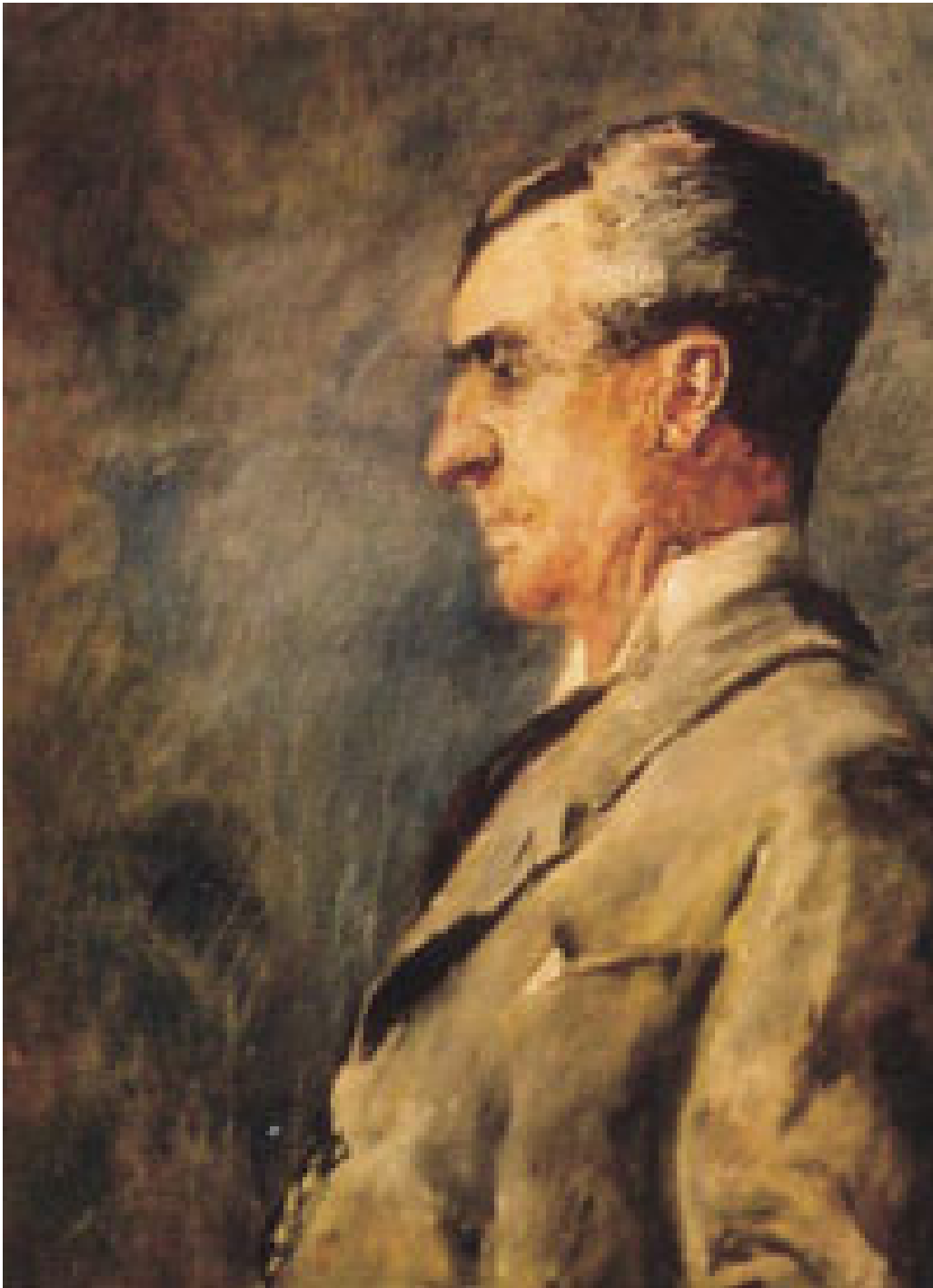

Ferien som endte annerledes

FORSIDEBILDET

Adolf Gundersen portrettert av Christian Krohg (1852 – 1925). Bildet henger i Gundersen Clinic, La Crosse. Alle foto Øivind Larsen 2000

Sommer.

Varmt og deilig. Tid for å samles i hagen til hyggelige og avslappende sammenkomster.

Sommeren er også tid for å dra på ferie. Kaffeselskapet på Tidsskriftets forsidebilde fant sted for 107 år siden. Hyggestunden i hagen er indirekte en følge av en ferietur som kanskje endte annerledes enn den var tenkt.

Men først, hva viser bildet?

Her er landskapet de norske emigrantene var så sterkt tiltrukket av. La Crosse ligger ved østbredden av Mississippi, en av tidligere tiders viktigste ferdselsveier. Jernbanen langs elven stoppet dessuten i Gundersen-sykehusets umiddelbare nærhet, så stedet var sentralt. Mot sørvest (til høyre på bildet) strekker Iowas fruktbare prærie seg. Mot nordvest er Minnesota med Rochester og Mayo-klinikken, en arg konkurrent, ikke langt unna. Østover, innover til venstre i bildet, er Wisconsins prærie med innskårne daler som også går over i bølgende åser, ikke så ulikt det nordmenn var vant til hjemmefra

I tillegg til det store sykehusanlegget i La Crosse har Gundersen Lutheran poliklinikker og helsesentre rundt omkring mange steder. Her er klinikken i det norske Amerikas kjerne: Decorah i Iowa

Fotografiet er tatt sommeren 1895 i den lille byen Blair, Wisconsin, USA, rett nord for La Crosse, knutepunktet der statene Wisconsin, Minnesota og Iowa møtes. Blair ligger øst for Mississippi og har Minneapolis lenger mot nordvest, dvs. stedet ligger i et område av Midtvesten der det var mange norske immigranter (1).

Fra venstre sees – ifølge den håndskrevne teksten bak på bildet – dr. Sønnichsen fra Whitehall, en annen liten by like nord for Blair. Så følger dr. Adolf Gundersen (1865 – 1938) med sønnen Carl Borge (f. 1894) på fanget, fru Helga Gundersen (f. 1867), dr.

Thomas Bodom (1863 – 1938) med sønnen Herbert på fanget og lengst til høyre fru Hildur Bodom (1869 – 1935). Altså riktig et norsk medisinsk kaffeselskap en sommerdag langt hjemmefra.

At familien Gundersen befant seg her, har følgende forklaring: Unge dr. Adolf Gundersen fra Solør hadde avlagt medisinsk embetseksamen i Kristiania i desember 1890 (2). Peder Helgesen Hafsahl (1864 – 1934) fra Vang i Hedmark var blitt ferdig med sin medisinske eksamen i juni samme år, likeledes Karl Fredrik Borge (1862 – 92) fra Borge. Våren 1891 var de tre tidligere studiekameratene, nå kollegene, å finne på en fruktdamper med kurs for Jamaica. De tre vennene skulle feire at studiet var over med å ta seg en skikkelig ferietur, før livets alvor med å praktisere medisin startet.

Så var det at de om bord på damperen fant en avis.

I avisen stod en annonse. Dr. Christian Christensen (1852 – 1919) i La Crosse, Wisconsin, søkte en assistent til sin praksis. Dr. Christensen var fra Grimstad og hadde tatt medisinsk embetseksamen i Kristiania i 1879. Fra 1880 var han verkslede ved Ødegaardens Apatitverk i Bamble, riktignok med et langt opphold i Halle og Berlin 1882 – 83. Men så reiste han til Amerika i 1888 og åpnet praksis i La Crosse, Wisconsin – der han nå følte at han trengte en assistent.

Herrene la om sine planer. Adolf Gundersen søkte og fikk assistentstillingen i La Crosse og reiste dit med tanke på å bli der et år. Karl Fredrik Borge ble også med til USA i 1891, men hans karriere der ble kort, idet han døde allerede 12.12. 1892 i Sioux Falls, South Dakota av kullosforgiftning. Og Gundersens sønn, som vi ser på bildet, ble oppkalt etter den avdøde vennen.

Hafsahls ferietur i 1891 endte som for Gundersen med at han forble i Wisconsin, der han praktiserte i Superior til 1909. For ham ble imidlertid båndene til slektsgården for sterke og han var siden tilbake på Hamar der han drev sin gård – trass i spesialinteresser i nevroanatomi som han dyrket ved flere lange studieopphold i Berlin og Wien.

Dr. Thomas Bodom (1863 – 1938), selskapets vert, hadde medisinsk eksamen fra 1889. Hans far, distriktslegen i Inderøy Sophus Bodom (1832 – 89), døde av nyresykdom i 1889 og den nyuteksaminerte sønnen overtok praksisen noen måneder. I oktober 1890 emigrerte han imidlertid til USA og begynte å arbeide i Portland, Oregon, der han etter eget utsagn for det meste sultet i en elendig praksis blant engelsktalende landsmenn. Derfor flyttet han i 1892 til Blair i Wisconsin. Men som så mange av emigrantene forble han ikke i Amerika. I 1909 kom han hjem til Norge igjen og praktiserte siden i Bærum.

I 1890-årene var det et norsk medisinsk fellesskap i USA, og bildet er et eksempel på det. De av de norskamerikanske legene som arbeidet i Midtvesten, befant seg dessuten midt i et miljø som også langt på vei var norsk. For i likhet med dem selv var mange av de andre som bodde der førstegenerasjons innvandrere – blant annet fra Norge.

Adolf Gundersen var imidlertid den av dem som satte de sterkeste sporene etter seg i det amerikanske samfunnet (3). Han fikk etter hvert sju sønner, hvorav den eldste, Borge, drog hjem og tok over familiegården, mens de seks andre ble leger ved det som hadde begynt som dr. Christensens praksis, men som etter hvert ble til Gundersen Clinic – et medisinsk familiedynasti der man hadde høye mål og etter hvert bygde opp et medisinsk miljø med stort ry. En av sønnene, Gunnar Gundersen (f. 1897), ble valgt til president for American Medical Association i 1958.

I dag er det som nå heter Gundersen Lutheran en meget stor, nærmest heldekkende medisinsk organisasjon med alle tenkelige tilbud: gruppepraksiser for allmennmedisin, poliklinikker, sykehus, sykehjem, hjemmebaserte tjenester, apotek, ambulansetjeneste osv. (4). Det drives også forskning og undervisning, og flere norske studenter har hatt anledning til å ha studieopphold der (5). I tillegg har mange norske leger arbeidet ved Gundersen's opp gjennom årene. En av dem er overlege Ole G. Jørgensen fra Bærum. Han har stilt bildet av kaffeselskapet til disposisjon. Fotografen er imidlertid ukjent.

Moralen i denne historien?

At man aldri kan vite hva en ferietur kan føre til!

God sommer!

ØivindLarsen

LITTERATUR

1. Larsen Ø, red. The shaping of a profession. Canton MA: Science History Publications USA, 1996.
 2. Larsen Ø, red. Norges Leger I – V. Oslo: Den norske lægeforening, 1996.
 3. Hessel ST. Medicine: the Gundersen experience. La Crosse: Gundersen Clinic Ltd., 1991.
 4. www.gundluth.org
 5. Larsen Ø. Utenlandsopphold å søke på for Oslo-studenter Tidsskr Nor Lægeforen 2000; 120: 3830.
-

Publisert: 30. juni 2002. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 9. juli 2026.